

Let op uw woorden: activistische journalisten kruipen steeds vaker in de rol van taalrechter

Posted on 23 oktober 2025 by Hans Van Willigenburg

Pas op voor journalisten die zeggen zich verantwoordelijk te voelen voor de samenleving. En voor de omgangsvormen die vervolgens gebezigd worden. Journalist en podcastmaker Roderick Veelo schreef alweer een poosje terug een indringend boek – [‘De schijn regeert’](#) – over de glijdende schaal op redacties, die het de afgelopen decennia belangrijker zijn gaan vinden bepaalde beeldvorming te beïnvloeden en te veranderen (aangaande moslims, klimaat, transgenders, man-vrouw verhoudingen) dan de kale feiten op een rijtje te zetten en als zodanig (kaal, dus) te presenteren.

Op het eerste gezicht kan het nog een vrij onschuldig stijl- of smaakverschil over de taak van de journalistiek lijken. Maar je hoeft slechts een paar minuten naar NPO Radio 1 te luisteren om erachter te komen hoe wezenlijk en diepgravend dit verschil is. En hoe absurd groot de jas die hedendaagse journalisten aantrekken. Daags nadat *Vandaag Inside* met overmacht de Gouden Televizier-Ring 2025 had

gewonnen nam ene Carmen Fernald plaats in het 'mediaforum' van het KRO-NCRV-programma *Spraakmakers* ([luistertip](#)).

Groteske bemoeizucht

Fernald, in het dagelijks leven 'Hoofdredacteur Levensbeschouwing' bij de NTR, liet in alles doorschemeren dat ze het een schande, zo niet verachtelijk vond dat *Vandaag Inside* die publieksprijs had gewonnen (indien ze de tijd zou hebben gekregen leek ze me in staat live elke stemmer op *VI* persoonlijk te bellen om hun abjecte keuze aan de kaak te stellen). Maar nog het meest grotesk was haar bemoeizucht met de gesprekken in voetbalkantines (waarover het forum eensgezind vaststelde dat *VI* er een weerspiegeling van is). In die gesprekken vond Fernald dat er 'iets miste'.

In deze twee woorden balde de zelfoverschatting van de hedendaagse journalistiek zich op loepzuivere wijze samen: een journalist die zittend op een kennelijk zelf gecreëerde wolk op alle voetbalkantines neerkijkt en met een kennelijk zelf gecreëerd netwerk van afluisterapparatuur niet alleen voorwendt te weten wat daar uitgewisseld wordt, maar daar ook nog over meent te moeten zeggen dat ze er iets aan vindt ontbreken. Ja, hier profileerde zich een voetbalkantine-deskundige in de dop. Uit alles bleek dat ze niet graag in voetbalkantines komt, maar ze pretendeerde wel te weten wat daar 'mist' (allicht, de invloed van de NTR).

Gelet op alles wat Fernald verder nog in datzelfde 'mediaforum' te berde bracht, is Veelo misschien nog te mild geweest in zijn boek. In Nederland lopen er hoofdredacteurs rond die geen enkele concurrentiestrijd meer ervaren tussen Feiten en Beeldvorming, maar, zoals Fernald, bijna alleen met dat laatste begaan zijn. En die Beeldvorming ongegeneerd als eindproduct van de journalistiek beschouwen en niet (de poging tot) getrouwe weergave van de realiteit (om die vervolgens bij de nieuwsconsument neer te leggen). Ja, ook de andere forumleden meenden schaamte te moeten voelen voor het gedrag van Nederlandse tv-kijkers die overweldigend op *VI* hadden gestemd. Dit in verband met de, u raadt het al... beeldvorming over Nederland.

Dit is een uitgebreide, maar zeer relevante opmaat naar het eigenlijke onderwerp van dit artikel: taalzuivering. Met Fernald nog op het netvlies (en de door collega-forumlid Bero Beyer geuite wens het gesprek in de voetbalkantines vanuit de mediawereld 'te veranderen' – over rare machtsfantasieën gesproken) heb je de

mindset van het groeiende activisme in de journalistiek, en het wantrouwen tegen nieuwsconsumenten, haarscherp in beeld. Huns inziens staan voetbalkantines – met VI als hyper-populaire cultuurdrager daarvan – ongeveer gelijk aan verzetshaarden die uitgeschakeld moeten worden en taalkundig heropgevoed. Vanuit dat oogpunt is het een hele kleine stap de taal van je eigen medium via een code of checklist te gaan modelleren naar het einddoel dat je wilt bereiken: het moreel corrigeren van de voetbalkantine.

Steeds meer omstreden woorden

Recent hebben we allemaal kunnen meemaken hoe de factor etniciteit angstvallig uit de berichtgeving over jongerenrellen in en rond Beverwijk werd gefilterd, en we een gebruikelijke douche van mistige termen als 'jeugdbendes', 'rivaliserende jongeren' en 'jongeren met multi-problematiek' over ons uit kregen gestort. Kijk voor de grap eens terug naar de uitzending van [Pauw en De Wit](#) waar de Beverwijkse burgemeester (Martijn Smit) en de regionale politiechef (Hamit Karakus) te gast zijn. En waar ze een parodie ten beste geven op wat je als burger hoopt dat bevoegd gezag is, hoofdzakelijk omdat beiden, als niet volleerde Houdini's en uit angst te stigmatiseren, allerlei taalklippen proberen te omzeilen. Wat er uit hun mond komt is bijna niet anders te kwalificeren dan als een verbaal doolhof.

De lijst van in ongenade gevallen woorden groeit en groeit. Dat Nederland afstevent op een (steeds meer) etnisch gemêleerde bevolkingssamenstelling mag geen 'omvolking' worden genoemd. Ook het woord 'asielstroom' ligt hevig onder vuur, omdat dit het individuele karakter van elke asielzoeker afzonderlijk zou miskennen of onvoldoende celebreren. Bekend is ook de weerstand tegen de term 'illegalen', die juridisch-technisch natuurlijk helemaal klopt, maar vanuit het bredere perspectief van de planeet op verfoeilijke wijze zou suggereren dat er mensen zijn die niet thuishoren op dit hemellichaam. En dan is er nog de verhoogde spanning rond de term 'remigratie'. En dat terwijl we sinds 1985 gewoon een wet met die naam hebben: Remigratiewet. Speciaal bedoeld voor vrijwillig terugkerende migranten. Wat is het probleem, zou je zeggen. Maar het woord wordt nu constant in een kwaad daglicht gesteld, alsof er weer treinen naar Duitsland gaan rijden.

De grap is dat de activistische stroming in de journalistiek (die zijn tentakels in steeds meer gremia uitspreidt) ijzersterk meent te staan en bij al deze voorbeelden

zelfverzekerd 'dehumanisering!' roept. Alsof het reduceren van een jongere die een pistool in iemands mond duwt tot de bloedeloze bestuurster 'multi-problematiek' niet net zo'n harde poging is te verdoezelen dat het om een individu van vlees en bloed handelt. En daarmee dus net zo goed (of ten opzichte van etnische vermelding nog meer zelfs) als dehumanisering te kenschetsen valt.

Laten we nodeloze somberheid buiten de deur houden, maar ook niet voorbijgaan aan de waarschuwing van een alerte lezer van dit medium. Hij voorspelt dat 'demografie' het volgende woord wordt dat in het verdomhoekje zal worden geplaatst, voor zover het daar al niet in zit. Immers, de activistische journalistiek klaagt steeds vaker over een heersende 'obsessie' met demografie bij media en publiek, wat ongeveer synoniem is met 'dat vinden wij ongezond en laten we het er alsjeblieft niet meer over hebben'. Met onmiskenbaar gevoel voor humor sluit diezelfde lezer af met de voorspelling dat straks alleen de zin 'welkom in mijn land' door de journalistieke beugel zal kunnen.

Gestroomlijnde gedachten

Het beroerde is: niet alleen mevrouw Fernald zit op die wolk neer te kijken op de onbeschaafd geachte voetbalkantines, maar bijna de voltallige *mainstream*-journalistiek. Men is daar taalrechtbank en bestuurder in een lichaam geworden.

Wie woorden verbiedt of buiten de orde plaatst begeeft zich op het hellend vlak ieders gedachten te willen stroomlijnen.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [**Doet u mee?**](#) Hartelijk dank!